

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

РЕШЕНИЕ № 8

София, 12 юли 2007 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Румен Янков

Членове: Васил Гоцев

Людмил Нейков

Лазар Груев

Емилия Друмева

Владислав Славов

Евгени Танчев

Димитър Токушев

Благовест Пунев

Пламен Киров

Красен Стойчев

при участието на секретар-протоколита Росица Топалова разгледа в закрито заседание на 12 юли 2007 г. конституционно дело № 5/2007 г., докладвано от съдията Васил Гоцев.

Делото е образувано на 7 май 2007 г. по искане на главния прокурор за тълкуване на разпоредбата на чл. 130а, т.2 от Конституцията относно обхвата и съдържанието на правомощията на министъра на правосъдието да „управлява имуществото на съдебната власт“.

С определение от 19 юни 2007 г. съдът допусна искането за разглеждане по същество.

С оглед характера на искането Конституционният съд е конституирал със същото определение като заинтересовани страни по делото Народното събрание, Министерския съвет, министъра на

правосъдието, министъра на финансите, министъра на регионалното развитие и благоустройството, Висшия съдебен съвет, Върховния касационен съд, Върховния административен съд, Националната следствена служба и Националния институт на правосъдието.

В искането си главният прокурор е посочил, че по приложението на чл.130а, т.2 от Конституцията относно правомощието на министъра на правосъдието, да управлява имуществото на съдебната власт според него има две възможни разбирания. Първото означавало „свкупност от упражняване на управленски пълномощия по отношение цялото имущество на съдебната власт, което включва недвижимо имущество - съдебни сгради и вещни права върху тях, а така също парични средства и движимо имущество, необходими за осъществяване на съдебната дейност". Второто разбиране по прилагането на разпоредбата било, че правомощието на министъра съставлява „компетентност от името на държавата да упражнява правото на собственост върху недвижимото имущество на съдебната власт". Това включвало да се придобиват чрез строителство или да се получават от държавата сгради за нуждите на съдебната власт, да им се извършват основни и текущи ремонти, да се надстрояват и преустройват.

Главният прокурор смята, че това второ разбиране отговаря на принципа за разделение на властите /чл. 8 от Конституцията/ и на независимостта на съдебната власт, гарантирани от чл. 117, ал. 2 и ал. 3 от Конституцията. Според него организационната независимост на съдебната власт изисква тя да бъде и финансово независима.

От конституираните като заинтересовани страни становища са изразили министърът на правосъдието, Висшият съдебен съвет и Националната следствена служба. Конституционният съд взе предвид и предварителните становища на министъра на финансите, министъра на регионалното развитие и благоустройството, председателя на Върховния

касационен съд, председателя на Върховния административен съд, главния прокурор и Националния институт на правосъдието.

Според министъра на правосъдието необходимостта от тълкуване на разпоредбата на члЛЗОа, т.2 от Конституцията би могло да се свърже единствено с изясняване на обхвата и смисъла на понятието „имущество". Поддържа се, че то включва, както недвижимите имоти, така и движимите вещи.

Висшият съдебен съвет отбелязва, че члЛЗОа, т.2 от Конституцията предизвиква затруднение при осъществяване на правомощията му. Разпоредбата трябвало да се тълкува ограничително в смисъл, че се отнася само до недвижимите имоти.

Националната следствена служба поддържа изцяло искането на главния прокурор. Изтъква, че предоставяното на управлението на цялото движимо и недвижимо имущество на министъра на правосъдието ще противоречи на принципа за разделение на властите /чл.8 от Конституцията/ и ще наруши независимостта на съдебната власт гарантирана от чл.117, ал.2 и ал.3 от Конституцията. Според становището члЛЗОа, т.2 от Конституцията следва да се тълкува ограничително като правомощието на министъра на правосъдието се отнася само до недвижимите имоти на съдебната власт.

Министърът на финансите е изразил становище, че чл. 130а, т. 2 от Конституцията следва да се тълкува, че предоставените права на министъра на правосъдието да управлява имуществото на съдебната власт са в по-голям обем и различен от тези предоставени на Министерския съвет по силата на чл. 106 от Конституцията.

Националният институт на правосъдието смята, че тълкуването на разпоредбата на чл. 130а, т.2 от Конституцията, трябва да е стеснително и в съответствие с чл.117, ал.2 и ал.3 от Конституцията като обхваща само недвижимото имущество на съдебната власт.

Министърът на регионалното развитие и благоустройството намира, че смисълът на чл.130а, т.2 от Конституцията е ясен и не се нуждае от тълкуване.

Председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и главният прокурор уведомяват, че ведомствата им ползват почивни станции и бази за квалификация.

Конституционният съд след като обсъди изложените в искането доводи, писмените становища на заинтересованите страни и предоставените писмени доказателства, прие следното:

Тълкуването на разпоредбата на чл. 130а, т.2, според която министърът на правосъдието управлява „имуществото на съдебната власт“ не може да се ограничи само до израза и думите „управлява имуществото“, а следва да се разпростре до съпоставянето ѝ с други разпоредби от Конституцията, които изразяват основни принципи, върху които е изградена държавата и в частност съдебната власт. Това се налага от обстоятелството, че в самото искане на главния прокурор е казано, че се иска тълкуване на обхвата и съдържанието на правомощието на министъра да управлява имуществото на съдебната власт „в съответствие с изискванията на принципите и нормите на Конституцията на Република България“.

Преди всичко следва да се отбележи, че употребеният в чл. 130а, т. 2 от Конституцията израз „имуществото на съдебната власт“ се отнася до имуществото, което е предоставено на нейните органи - съдилища, прокуратура и следствени служби като отделни юридически лица, тъй като съдебната власт е сборно понятие от всички тях и не е персонифицирана като самостоятелна юридическа личност. Това имущество е публична или частна държавна собственост, чието стопанисване по силата на чл. 106 от Конституцията се организира от Министерския съвет. Следователно под „имущество на съдебната власт“, следва да се разбира предоставеното от държавата имущество на всеки един от органите на съдебната власт. От

гражданско-правна гледна точка имуществото включва всички права и задължения на един правен субект - включително недвижими и движими вещи и права върху тях, както и всички задължения.

В съответствие с чл. 2, ал. 2, т. 4 от Закона за държавната собственост /ДВ, бр. 44/96 г., изм. Бр. 41/2007 г./, собствеността на имотите предоставени за осъществяване функциите на съдебната власт са публична държавна собственост. Съгласно чл. 106 от Конституцията Министерският съвет организира „стопанисването на държавно имущество“. В Решение № 19/93 по к.д. № 11/93 /обн. ДВ, бр. 4/94 г./, Конституционният съд пояснява, че „стопанисването на държавно имущество е съвкупност от разнородни и неизброими изчерпателно действия“, с които по начало Министерският съвет нито е необходимо, нито е възможно да се нагърби. Поради това, според Конституционния съд нормата на чл. 106 от Конституцията е предвидила, че Министерският съвет организира стопанисването на държавното имущество, което е „типична управленска функция“. Съгласно чл. 18, ал. 6 от Конституцията „държавните имоти се стопанисват и управляват в интерес на гражданите и на обществото“. От тук следва, че при възлагането на министъра на правосъдието, като член на Министерския съвет да управлява имуществото на съдебната власт /чл. 130а, ал. 2 от Конституцията/, управлението трябва да се съобрази с чл. 18, ал. 6 от Конституцията и да бъде в интерес на гражданите и обществото. Наред с това то трябва да е и в съответствие с другите разпоредби на Конституцията /аргумент от чл. 105, ал. 1 от нея/.

Интересите на гражданите и обществото налагат изграждането на независима съдебна власт при установения от чл. 8 от Конституцията принцип за разделение на властите. Член 117, ал. 2 от Конституцията прогласява тази независимост. За да бъде тя пълна ал. 3 от същата разпоредба постановява, че съдебната власт има самостоятелен бюджет. Независимостта на съдебната власт изисква тя да има достатъчни материални средства предоставени ѝ от държавата, респ. от министъра на

правосъдието, за да осъществява своята дейност без да се посяга върху независимостта ѝ.

Управлението на имуществото на съдебната власт от министъра на правосъдието, съгласно чл. 130а, т. 2 от Конституцията, не трябва да накърнява нейния престиж, нито да съставлява пречка за нормалната ѝ работа и нейните функции.

Управлението на имуществото на съдебната власт, което по чл.130а, т.2 от Конституцията се възлага на министъра на правосъдието не може да се ограничи, нито само до недвижимите имоти, които държавата е предоставила, нито да се разпротре и до всичкото движимо имущество, включително до наличните парични средства. Друго и не би могло да бъде без да се засегне нейната независимост. Тя трябва да се съблюдава и при разпределянето на капиталовите разходи и разходи за поддържане на сградния фонд. Независимостта на съдебната власт не се състои само в невмешателство при решаване на едно или друго дело. За независимостта ѝ е необходимо и финансова обезпеченост, при която да няма възможност чрез предоставяне или не предоставяне на недвижими имоти или движими вещи и суми, тя да се постави под влияние на изпълнителната власт. От друга страна за доброто и навременно осъществяване на своите конституционни функции органите на съдебната власт трябва да могат да разполагат със съответна на текущите им нужди оперативна финансова самостоятелност.

Всичко това означава, че управлението на имуществото на съдебната власт от министъра на правосъдието е управление при необходимия баланс и съблюдаване на нейната независимост. То се разпростира, върху това предоставено ѝ от държавата имущество, при което не се пречи на ефикасното упражняване на нейните функции и не се засяга независимостта ѝ.

По изложените съображения на основание чл.149, ал.1, т.1 от Конституцията Конституционният съд

Р Е Ш И :

Управлението на имуществото на съдебната власт от министъра на правосъдието, съгласно чл.130а₅ т.2 от Конституцията се осъществява при съблюдаване на баланса с чл. 117, ал. 2 и 3 от Конституцията и се отнася до това имущество, управлението на което от министъра не затруднява нормалното функциониране на съдебната власт, не пречатства ефикасното упражняване на функциите ѝ и не засяга в каквато и да било степен нейната независимост.

Председател:

Румен Янков